

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.01.1970, sp. zn. 3 Cz 43/69, ECLI:CZ:NS:1970:3.CZ.43.1969.1

Číslo: 80/1970

Právní věta: Výlučné zavinenie poškodeného môže síce viesť k úplnému zbaveniu zodpovednosti prevádzateľa za škodu, avšak len v tom prípade, ak bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky (§ 427 ods. 1 o. z.), ale nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (§ 428 o. z.). Iskrenie lokomotívy je takou okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke dráhy; ak bolo jednou z príčin škody, neprichádza už úplná liberácia do úvahy.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.01.1970

Spisová značka: 3 Cz 43/69

Číslo rozhodnutí: 80

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků

Předpisy: 40/1964 Sb. § 427

§ 428

§ 441

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 80/1970 sb. rozh.

Výlučné zavinenie poškodeného môže síce viesť k úplnému zbaveniu zodpovednosti prevádzateľa za škodu, avšak len v tom prípade, ak bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky (§ 427 ods. 1 o. z.), ale nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (§ 428 o. z.).

Iskrenie lokomotívy je takou okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke dráhy; ak bolo jednou z príčin škody, neprichádza už úplná liberácia do úvahy.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 29. 1. 1970, [3 Cz 43/69](#).)

Žalobca (Štátny majetok, n. p. v Š.) sa domáhal na žalovanom (ČSD - Východná dráha, Správa dráhy v B.) náhrady škody v sume 19 450,- Kčs za pšenicu zhorenú na pozemku ležiacom pozdĺž železničnej trate Š. - N. Z. dňa 11. 7. 1966 pri požari, spôsobenom iskrením lokomotívy rýchliku R 5 idúceho z

M. do N. Z. Žalovaný navrhol zamietnutie žaloby s tým, že žalobcom uvádzanú škodu zaviniť sám žalobca, keď v rozpore s ustanoveniami § 7 a 10 vyhl. č. 52/1964 Zb. (ktorou sa vykonáva zák. č. 51/1964 Zb. o dráhach) nechal ležať v ochrannom pásme pozdĺž železničnej trate ľahko zápalnú úrodu - pokosené obilie.

Okresný súd Bratislava-mesto zamietol žalobu rozsudkom z 20. 1. 1967. Vzal za zistené, že k požiaru došlo tak, že od vylietnuvšej iskry z rýchlikovej lokomotívy chytilo v ochrannom pásme pri železničnej trati ležiace pokosené obilie; potom sa požiar rozšíril aj na obilie nepokosené. Podľa názoru okresného súdu nespĺnil žalobca svoju povinnosť odstrániť z ochranného pásma ľahko zápalné poľnohospodárske plodiny a vznik škody si teda takto sám zaviniť; objektívna zodpovednosť žalovaného, ktorá by inak nastávala, neprichádza tu do úvahy.

Na odvolanie žalobcu potvrdil Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. 4. 1968 rozsudok okresného súdu. Krajský súd vzal tak isto za preukázané, že k požiaru došlo zapálením pokoseného obilia, ležiaceho v ochrannom pásme pozdĺž železničnej trate, od ktorého potom chytilo aj obilie nepokosené. Poukázal potom na to, že ustanovenie § 7 vyhl. č. 52/1964 Zb. ukladalo žalobcovi, aby odstránil z ochranného pásma ľahko zápalné poľnohospodárske plodiny a vykonal v šírke aspoň jedného metra ochranný pás skyprením pôdy; dospel k záveru, že je to práve zanedbanie tejto povinnosti žalobcu, ktoré zapríčinilo vzniknutú škodu, a že je preto treba, aby celú škodu niesol žalobca sám.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona podanej predsedom Najvyššieho súdu, že rozsudkami súdov oboch stupňov bol porušený zákon a tieto rozsudky zrušil.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 427 ods. 1 o. z. zodpovedajú organizácie prevádzajúce dopravu za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ dopravy zbaviť, ak škoda bola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (§ 428 o. z.).

Zavinenie poškodeného neupravuje občiansky zákonník ako zvláštny liberačný dôvod pre škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov, je však treba mať za to, že ustanovenie § 441 o. z. pojednávajúce o zavinení poškodeného platí s ohľadom na svoju všeobecnú povahu aj v tomto zvláštnom prípade zodpovednosti. Opačný záver, tj. ukladať prevádzkovateľovi prísnu objektívnu zodpovednosť za škodu aj vtedy, ak si ju poškodený sám zaviniť, by bolo voči prevádzateľovi nespravodlivé. Nezodpovedalo by to ani historickému výkladu zákonných ustanovení o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov (porov. napr. § 4 ods. 1 č. 1 zák. č. 63/1951 Zb., v ktorom bolo zavinenie poškodeného, pokiaľ z neho škoda vznikla, ako liberačný dôvod výslovne uvedené).

Pokiaľ by teda bolo preukázané, že zavinený protiprávny úkon poškodeného je výhradnou (výlučnou) príčinou škody vyvolanej osobitnou povahou prevádzky určitého dopravného prostriedku (§ 427 o. z.), bol by prevádzateľ celkom zbavený zodpovednosti a škodu by si v plnom rozsahu niesol sám poškodený. Ak však by bol zavinený protiprávny úkon poškodeného len jednou z príčin škody vyvolanej osobitnou povahou prevádzky určitého dopravného prostriedku a ak by bolo treba hľadať ďalšiu príčinu na strane prevádzateľa, potom by niesol poškodený škodu len pomerne a sčasti by za ňu zodpovedal prevádzateľ. Tejto čiastočnej zodpovednosti by sa mohol prevádzateľ zbaviť len v tom prípade, keby škoda bola spôsobená okolnosťami, ktoré nemajú pôvod v prevádzke, a keby škoda nemohlo byť zabránené ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

O taký prípad však nejde v tejto právnej veci.

Obidva sudy vzali na podklade výsledkov vykonaného dokazovania správne za preukázané, že požiar, z ktorého škoda žalobcovi vznikla, bol spôsobený zapálením obilia iskrami z komína lokomotívy žalovaného; jednou z príčin škody bolo preto iskrenie lokomotívy žalovaného. Za správny možno považovať aj názor obidvoch nižších súdov, že vyletovanie iskier z parnej lokomotívy je okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke dráhy.

Ak však jednou z príčin škody bola okolnosť, majúca pôvod v prevádzke dráhy, potom už úplné zbavenie zodpovednosti žalovaného ako prevádzateľa neprichádza do úvahy. Taký výklad by bol nielen v rozpore s ustanovením § 428 (prvá veta) o. z., ale aj so všeobecnými zásadami zodpovednosti za škodu.

Výlučné zavinenie poškodeného môže síce viesť k úplnému zbaveniu zodpovednosti prevádzateľa za škodu, avšak len v tom prípade, ak bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky, ale nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (napr. poškodený skočí v sebvražednom úmysle pod vlak). Ustanovenie § 427 o. z. je treba v tomto smere odlišovať od ustanovenia § 428 o. z., keď tak zákon sám robí tým, že v ustanovení § 427 ods. 1 o. z. hovorí o škode vyvolanej osobitnou povahou prevádzky, zatiaľ čo v ustanovení § 428 o. z. o škode spôsobenej okolnosťami, majúcimi pôvod v prevádzke, ktorý pojem je celkom iný a má už na mysli okolnosti, ktoré súvisia s organizáciou, riadením a uskutočňovaním prevádzky a sú v príčinnej súvislosti so škodou. Iskrenie lokomotívy je nepochybne práve takou okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke dráhy; ak bolo jednou z príčin škody, neprichádza už úplná liberácia podľa § 428 (prvá veta) o. z. do úvahy.

Pochybili preto v danom prípade sudy obidvoch stupňov, keď ohľadne škody, o ktorej pokladali za zistené, že vznikla požiarom, spôsobeným iskrou z komína lokomotívy žalovaného, teda okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke dráhy, rozhodli tak, že si ju ponesie poškodený celkom sám; svojimi rozhodnutiami porušili zákon v ustanoveniach § 427 ods. 1, § 428 a 441 o. z.